

ПЛАН "Б" ЗА ЕВРОПА

Членовите на Меѓународната комисија за Балканот, со која претседава поранешниот италијански премиер, Џулијано Амато, одлучија 2014 година да биде последната од балканската интеграција во Европа. Но, тоа не е случајно. Тогаш се одбележува стогодишнината од атентатот на надвојводата Фердинанд во Сараево, кој го поттикна почетокот на Првата светска војна.

Речиси секоја земја е различна од секаков аспект, економски, политички, национален. Тоа претставува дополнителен проблем за толку посакуваното заедништво на континентот. Се поставува прашањето дали е изводливо тоа заедништво со толку различности меѓу земјите.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Нема ниту еден регион во светот каде што се фрлени толку многу пари како на Балканот, а при тоа резултатите да бидат толку минорни. Дали европската заедница прави доволно напори за балканската интеграција со останатите демократии и цивилизации? Веројатно, ЕУ ќе треба да вложи многу повеќе сила за да ја осигура врската меѓу Балканот и останатите земји во блокот, кој сега брои 25 држави. Тоа ќе мора да го стори, да испрати јасен сигнал дека балканските републики нема да бидат заборавени и покрај отфрлањето на европскиот Устав од Французите и од Холанѓаните. Највисоките претставници на европските дипломатии и експерти повикаа на итни чекори да се зголеми нивото на странските

пари во овој проблематичен регион и да го одреди крајниот датум, 2014 година, кога тој ќе стане интегративен дел на стариот континент. Во спротивно, ЕУ постојано ќе живее со ризикот, нејзината периферија да биде потенцијално кризно жариште и црна дупка, која ќе нанесе непроценлива штета на европските развојни проекти. Со закани да се појави линија на поделба меѓу западниот и источниот Балкан, европските моќници сè почесто ја нагласуваат потребата за забрзана процедура од балканска стабилизација, преку вовлекување приватни средства, кои би ги стимулирале и би ги подобриле економската и стопанската состојба на Полуостровот, која е очајна. Но, тоа е најголемиот проблем, пред сè, поради фактот што балканските општества се најкорумпирани во Европа, па оттука и довербата на странските инвеститори и кредитори е сведена на нула. Никогаш не е направена ниту една комплетна ревизија за да се востанови колку пари се дадени за стабилизација и развој на Полуостровот. Членовите на Меѓународната комисија за Балканот, со која претседава поранешниот италијански премиер, Џулијано Амато, одлучија 2014 година да биде последната од балканската интеграција во Европа. Но, тоа не е случајно. Тогаш се одбележува стогодишнината од атентатот на надвојводата Фердинанд во Сараево, кој го поттикна почетокот на Првата светска војна. Во својот извештај Комисијата запишала: "2014 година е последната, а Сараево е тоа место каде што ЕУ може гордо да го најави почетокот на европскиот век". Косовскиот случај најмногу ги иритира европските дипломати. "Неприфатливо е денес во Европа да се гледа како илјадници војници штитат десетина или стотина Срби, кои не можат слободно да ги напуштат своите домови и своите села". Тоа е една од главните сопирачки за интеграција на целиот регион во европската заедница на народи. Од друга страна, сè повеќе се погласни мислењата на угледни европски политичари, кои велат дека Европа не сака протекторати. Такви сè уште се Косово, Босна и Херцеговина.

ОБЕДИНУВАЊЕ ИЛИ РАСПАЃАЊЕ?

Негативниот исход од референдумите за Евроуставот во Франција и во Холандија, нивното одложување во Британија и во Германија, негативното расположение на граѓаните на Чешка по тоа прашање, создаде дополнителни потреси по европското заедништво и обидите за обединување на стариот континент. Ваквите процеси го одвеја европскиот проект. Тоа доведе до криза на елитите и на институциите во Европа, а не на народите. Народите уште еднаш ја истакнаа националната димензија на своите земји. Тие немаат ништо против нас, но не можат да одат против себе. Европа е во процес на некаква самозаштита. Народите се плашат од наплив на некакви елементи, кои ќе ги загрозат нивните интереси. Тие не сакаат да трошат сопствени пари за закрепнување на економиите на Македонија, Бугарија, Романија, Хрватска, Албанија. Тоа се држави каде што царуваат митото и корупцијата, каде што криминалот има највисоко ниво на целиот континент. Француските гласачи велат дека не се против ЕУ, тие се само против европските елити кои хегемонистички се однесуваат кон сопствените народи. На една парола пишуваше: "Престанете да си играте со нас, ако тоа треба да биде наша Европа, престанете да се заклучувате во вашите кабинети, на тајни состаноци со големи сметки за вашите хонорари и луксузни вечери". Дали со препотентното однесување на европските дипломати, Европа почна да се распаѓа наместо да се обединува? Пред извесно време пишувавме дека познатите светски аналитичари и политички прогнозери предвидуваат скорешно распаѓање на ЕУ. Тоа е и поради фактот што досега нема ниту едно обединето европско

тело кое би донело одлуки без конфронтации. Секоја земја има свое тело кое би отфрлило некаква одлука донесена од ЕУ или нејзините органи. Тоа се, пред сè, организации, групи или поединци, кои мислат дека нивната земја доколку би била интегрирана по сите основи во Европа, ќе ги изгуби својата национална димензија, своите белези на автентичност и идентитет. Овој став денес е мошне силен во Британија, презентира од конзервативните струи. Сите тоа го објаснуваат со своевидни историски причини. Британците тоа го поврзуваат малку со кралството, малку со врските кои ги имаат со Америка, а некои и со тоа што тие се само остров на периферијата на континентот. Сите држави на ЕУ се национални држави кај кои постои страв од претопување во безлична маса доколку ги прифатат опциите кои ги нуди европскиот Устав. Европа е во голем расчекор. Кај неа се изродија многу дилеми. Сите мислеа дека Британија е единствениот кочничар на европското обединување, бидејќи сакаше повлекување од европската заедница. Но, најголемиот увод од нож во грбот на старата дама, сепак не го направија Британците, туку Французите. Што претставува ЕУ без Французите? Тие се водечкиот дух од нејзиниот почеток на формирањето, сè до пишувањето на фамозниот Устав. Сега се поставува прашањето дали и Германците ќе се решат на таков чекор поради фактот што оската Париз - Берлин станува сè поцврста. Франција беше најгласна во пораките Европа да се обедини и да биде баланс на моќта во светот, да ѝ се спротивстави на Америка. За многу граѓани во постарите земји-членки на ЕУ глобализацијата претставува губиток за самите нив. Деновите пред глобализацијата тие ги помнат како години на благосостојба и напредок, години на сигурно вработување, решено станбено прашање, образование. Дотогаш немало никакви проблеми со работниците имигранти, никакви проблеми со претпријателите и фабриките. Со сите овие елементи европските граѓани имаат мислење дека нивната земја е згазена во трката да му се приклучи на новиот светски поредок. Неуспешните референдуми во две земји-членки не се трагедија за Унијата. Сè уште има доволен број земји за да може Уставот да биде верификуван. Заедницата може да преживува, каква таква, па и без Устав, но нема да може да интегрира нови членки. Речиси секоја земја е различна од секаков аспект, економски, политички, национален. Тоа претставува дополнителен проблем за толку посакуваното заедништво на континентот. Се поставува прашањето дали е изводливо тоа заедништво со толку различности меѓу земјите. Поентата која ја истакнуваат

денешните европски елити е дека Уставот е осмислен со голема деликатност да овозможи развој на слободната трговија и размена на интелектуалните добра, но притоа да не се загрози правата на населението во национална смисла на зборот. Дали има план Б? Па, веројатно ќе се најде некаков компромис. Но, сепак нема алтернативни верзии за Уставот, кои би ги задоволеле апетитите и ставовите на западноевропските народи. Британците не се интересираат за никаков план Б, нив воопшто и не ги интересира проширувањето на заедницата, не сакаат повеќе да одделуваат средства за финансирање на слабите источноевропски економии. Уставот на ЕУ и она што го посакуваат граѓаните на Европа се две различни работи. Граѓаните се чувствуваат беспомошни, соочени со глобалните трендови. Европскиот

Устав не им нуди никакво одбранбено оружје за одбрана од глобализацијата и затоа го отфрлаат. Дизајнерите на Уставот сакале да ја наметнат Европа на глобалниот пазар на средства и идеи. Тоа европските граѓани не можат сè уште да го прочитаат.

ОПАСНОСТИ

Европа изразува сè поголема загриженост поради антиреформските и антидемократските сили во балканските земји во кои радикалите и националистите користат можност неодговорно да шират страв и да го уверуваат населението дека европската иднина за нив е илузија. Тоа се клучните причини поради кои мора да се потврди определеноста кон процесот на проширување и да им се испрати позитивен сигнал на балканските земји. Доколку Балканот биде забораен, во тој случај повторно на сцената на политиката би дошле националистичките струи карактеристични за минатата

деценија. Денешните реформски елементи би биле запоставени и ќе бидат во неможност да ги продолжуваат напорите за евроинтеграции. Постојаното повикување и спроведување на реформите и немањето волја од Европа за интеграција на Балканот во неа, само ќе им даде поттик на десните политички компоненти да го преземат кормилото на водење на политиката, со што ќе ја сопрат глобализацијата, која според нив е на штета на државите. Во таква ситуација се речиси сите балкански републики. Ниту Македонија не е исклучок. Реформите кои болат, а се прават и пораките од Брисел дека е рано за балканска интеграција ќе создадат спротивен ефект. Можеби граѓаните оправдано ќе реагираат на сопствениот статус, кој од ден на ден е сè полош. Европа е зрела за трансформација. Некои работи мора да се менуваат од корен.

СЕ РАСПАЃА ЗА ДА СЕ ОБЕДИНУВА?

"2014 година е последната, а Сараево е тоа место каде што ЕУ може гордо да го најави почетокот на европскиот век". Косовскиот случај најмногу ги иритира европските дипломати. "Неприфатливо е денес во Европа да се гледа како илјадници војници штитат десетина или стотина Срби, кои не можат слободно да ги напуштат своите домови и своите села".

"Престанете да си играте со нас, ако тоа треба да биде наша Европа, престанете да се заклучувате во вашите кабинети, на тајни состаноци со големи сметки за вашите хонорари и луксузни вечери".